

Medlemsblad 63

I denne utgaven:

S. 2: Leder

S. 3: Operatur i oktober

S. 4: Temamøte FREDAG 31.
AUGUST

S. 5: 10 tips for sikker mobilbruk

S. 6: Vår digitale verden + info om «Bilfører 65+» kurs

S. 7: Hvordan merke gjenstander

S. 8: Referat: En ny by skapes + kinoprogram for høsten

S. 9: Referat: Fra avfall til energi

S.10: Dikt, «August» + Studiegrupper i data for medlemmer

S.11: Grupper og gruppekontakter. Annonser fra våre sponsorer. Info til kinograppa

S.12: Tillitsvalgte (2018)

Møteplan for gruppene

Støtt våre sponsorer:

BRAGES Bilforretning

Sparebanken Møre

POLYFORM AS

Se side 11 !

Org.nr. 987 814 217

Bankkonto 3910 26 50933

Våre nettsider finner du på
www.puiaa.no

E-post: **post@puiaa.no**

AUGUST er årets åttende måned og har 31 dager. Den er oppkalt etter keiser Augustus og er den sjettede måned i den opprinnelige romerske kalender. Måneden het Sextilis før Augustus sin tid. En vanlig misoppfattelse, som sannsyn-

ligvis stammer fra astronomen Sacrobosco, er at Augustus økte antall dager i august til 31 for å tilfredsstille sitt eget selvbilde, fordi han nektet å godta en måned som var kortere enn juli, som hadde fått navn etter Julius Cæsar. (fra Wikipedia)

Sensommer (foto v/ Herbert Gartz)

Møter, temamøter og turer fremover

- 31. august (FREDAG!):** Besøk på Norsk Maritime Kompetansesenter (NMK)
- to. 27. september: Alzheimerdagen
- sø. 07. oktober: OPERA NORDFJORD (+ Myklebustskipet)
- to. 25. oktober: Guri Aasen med billedkåseriet « Fiskerkona og døtrene hennar»
- to. 29. november: (ikke endelig fastsatt)
- to. 06. desember: Julemøte. Malvin Dalhus kåserer

Jeg vil gjerne bli medlem av Ålesund Senioruniversitet

Fornavn: _____ Etternavn: _____

Fødselsdato (må oppgis): ____/____/____

Gateadresse: _____

Postnummer: _____ Poststed: _____

Mobiltelefon: _____ Fasttelefon: _____

Din epostadresse: _____

Bladet blir sendt pr. epost til alle medlemmene. Ønsker bladet også i posten ____ (sett X)

Medlemskapet er gyldig når kontingent er betalt til konto 3910 26 50933
(Husk å oppgi eget navn ved innbetaling).

Du må gjerne melde deg inn ved å sende en epost med alle opplysningene til: post@puiaa.no

Nytt semester - nye muligheter

Denne sommeren har vært vært helt uvanlig ikke bare på våre kanter men også i resten av Sør-Norge. Vi har opplevd uke etter uke med sol og varme, til glede for de aller fleste, bortsett fra for bøndene, som på grunn av tørken frykter mangel på vinterfôr til dyrene sine.

August er allerede her, men det er ikke før i september vi må belage oss på at sommeren er over.

Ved et søk på «august» på nettet kom jeg over dette lille diktet

AUGUST

Slutten er vakrest
hvisker svaberget og
løfter den brune kroppen
din litt nærmere solen
vakrest er slutten og
august presangen til
dem med hjerte
for sirisser
rognebær og
solnedganger

Forfatter: Arne Ruste Fra samlingen: Askeladd, Gyldendal 1973.

Personlig er jeg veldig glad i sol og sommer, men foretrekker likevel august med sine mørkere kvelder, roen har senket seg, månen er stor og gyllengul og luften fortsatt varm.

August er også tiden for oppstart av nytt skoleår, ikke bare for barn og ungdom, men også for oss seniorer.

Studiegruppene starter opp igjen og Temamøtene kommer månedlig.

Det meste av høstprogrammet er allerede klart, det mangler bare noen få detaljer styret må få på plass.

I skrivende stund venter vi på svar fra NTNU om muligheten for omvisning i simulatoren på NMK i august.

I vår etterlyste jeg ønsker fra medlemmene angående program for Temamøtene til neste år, dessverre med dårlig respons, jeg vil kalle den nærmest fraværende. Betyr det at alle er såre fornøyde?

Styret ønsker å kunne tilby et variert og spennende program som kan trekke mange tilhørere. Hva må til for at medlemmene skal møte opp, uansett vær og vind?

Studiegruppene fungerer godt, men også på det området kan det være ønsker om nye grupper og nye

emner. Det er fortsatt flere som ikke er med i noen gruppe, enten fordi det ikke er plass i eksisterende grupper eller fordi de ikke finner tilbud av interesse.

Det kan imidlertid være vanskelig å finne passende lokaler. På Spjelkavik omsorgssenter er det fullt besatt, i tillegg benytter vi Frivilligsentralen, Ålesund bibliotek og Sanitetshjemmet på Bogneset. Styret er derfor på utkikk etter flere passende møtelokaler.

I slutten av september skal styret presentere Ålesund Senioruniversitet (ÅSU) på Kulturdagane i Giske. Dette kom frem som et ønske fra noen damer fra Giske som deltok på turen til Romsdalsmuseet i april. Styret diskuterte forslaget og var enige om at dette kunne være en god måte til å promotere ÅSU.

Når den store kommunesammenslåingen, Nye Ålesund, trer i kraft 1. januar 2020, vil det plutselig være mange nye innbyggere som sogner til vårt senioruniversitet.

På vårt styremøte i juni diskuterte vi hvordan virksomheten i ÅSU skal drives etter kommunesammenslåingen. Vi ser for oss at det blir aktuelt med en utvidelse av ÅSU enten med underavdelinger eller nye selvstendige enheter på tettstedene i de nye bydelene. Det er flere modeller som kan være aktuelle og det er viktig at dette drøftes grundig.

Styret, ved Sjur Brande, har tatt kontakt med Ann Kristin Emblem i Folkeuniversitetets Trondheimsavdeling for å få råd om hvordan en eventuell utvidelse av virksomheten bør organiseres. Vi avventer hennes svar før vi går videre med saken.

Søndag 7.oktober er det klart for tur til Nordfjordeid der vi skal se operaen «La Bohème», her er det viktig å merke seg at påmeldingsfristen er 31.august. Dette blir en dagstur og underveis blir det et stopp for å se på byggingen av Myklebustskipet. Fullstendig informasjon om turen er sendt ut på mail til medlemmene.

25.oktober kommer Guri Aasen med billedkåseriet « Fiskerkona og døtrene hennar».

6. desember blir det tradisjonelt Julemøte med rømmegrøt, kaffe og kaker. I år kommer Malvin Dalhus med foredrag, tema ikke bestemt ennå.

Som dere ser er program for novembermøtet ikke fastsatt ennå, vi kommer nærmere tilbake til det senere.

Da vil jeg ønske alle velkommen til høstsemesteret, håper det blir givende både faglig og sosialt.

Helene

OPERATUR - OKTOBER 2018

Som annonsert tidligere, blir det også i år arrangert tur til operaen i Nordfjordeid.

Etter suksessen i fjor, har det også i år blitt lagt opp til éndagstur, søndag 7. oktober.

Det vi skal få se, er en av verdens mest spilte og høyt elskede operaer: «**La Bohème**».

Her er litt av det Opera Nordfjord skriver på sine hjemmesider (<https://www.operanordfjord.no>)

I 2000 vart vakre La Bohème av Giacomo Puccini sett opp i Aulaen på Fjordane Folkehøgskule på Nordfjordeid til stor jubel frå eit begeistra publikum. No er endeleg tida komen for eit kjært gjensyn med dei sjarmerande bohemane i ein av verdas mest spelte og høgt elska operaer, denne gongen i Operahuset Nordfjord. Vi er svært stolte over å kunne presentere operaen i ei funklande ny, nynorsk omsetting av Jostein Avdem Fretland. La bohème er ein italiensk opera i fire akter og vart oppført første gong 1. februar 1896 på Teatro Regio i Torino i Italia under leiing av Arturo Toscanini. Librettoen vart skiven av Giuseppe Giacomosa og Luigi Illica etter ein roman av Henri Murger: La Vie de Bohème. Handlinga utspelar seg i kunstnarkretser i Paris, og dei berande rollene er poeten Rodolfo (tenor), syerska Mimi (sopran), målareren Marcello (baryton), musikaren Schaunard (baryton), filosofen Colline (bass) og den tidlegare songaren Musetta (sopran). Det er ei stor glede å presentere solistlaget for jubiléumsproduksjonen 2018:

Mimi: Margrethe Fredheim, Rodolfo: Thorbjørn Gulbrandsøy, Marcello: Mads Wig-hus, Musetta: Gunda-Marie Bruce, Schaunard: Thomas Røshol, Colline: (kjem seinare), Alcindoro/Benoît: Lars Eggen.

Dirigent er Opera Nordfjord sin faste musikalske leiar, Michael Pavelich, og regissør vert svenske Mira Bartov, som gjestar Opera Nordfjord for første gong.

De som var med i fjor husker helt sikkert besøket vårt på Sagastad, der vi fikk beundre byggingen av **Myklebustskipet**, kanskje det største vikingskipet som er funnet spor av i Norge, med en lengde på over 30 meter. Selv om Sagastad har lukket denne

søndagen, har vi lykket med å avtale et besøk. (stor takk til Guri!) Dette blir et flott gjensyn med et storslaget skip! De har kommet mye lengre i byggingen enn da vi besøkte Sagastad i fjor, og skipet er planlagt ferdig i 2019.

Så et par praktiske opplysninger mht turen:

Avreise fra Ålesund rutebilstasjon er planlagt til klokken 08.30 – fra MOA klokken 09.00

Vi reiser via Solavåg – Festøy – Volda – Folkestad og regner med ankomst til Nordfjordeid ca. 11.50.

Det settes av mellom 45 minutter og 1 time til besøket på Sagastad, og tid til en kaffekopp og en liten matbit på kafe innen operaen starter klokken 14.00. Middag inntas på hjemturen – også i år på Grodås. Hjemkomst er beregnet til ca. klokken 20.

Prisen er 1550 kroner pr. person, og inkluderer buss, ferge, inngangspenger til Sagastad, OPERA og middag på Grodås. Drikke er ikke inkludert. En matbit og drikke på kafe i Nordfjordeid betales av hver enkelt, da det er vanskelig å organisere akkurat dette.

Ta gjerne med en flaske vann og en brødskive / kjeks til bussturen, det er ikke sikkert at alle rekker frem i køen på fergene, og kanskje de ikke har servering.

Vi må ha mottatt **påmelding innen 31. august** for at vi skal kunne bekrefte overfor både busselskap, Sagastad, Opera Nordfjord og Grodås. Innbetaling til vår konto nr. 3910 26 50933. Husk å merke med ditt navn!

Påmelding (HASTER!) til Guri Bjørlo, TLF / SMS 482 77 328 epost: g-margr@online.no

Fra år 2000 oppsettet. Foto fra Opera Nordfjords hjemmeside.

Temamøte FREDAG 31. AUGUST

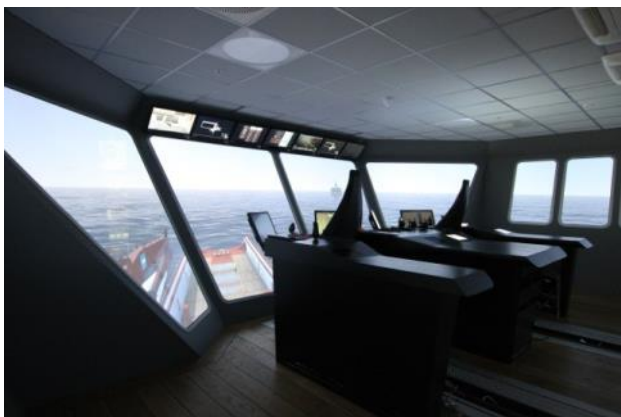
Temamøtet i august er flyttet fra «siste torsdag i måneden» til «siste FREDAG i måneden».

Dette er unntaksvis—vi endrer IKKE på vår vanlige møtedag, som fortsatt skal være torsdag.

Men denne gang så blir det altså på en **FREDAG**, og dato er 31. august. Klokkeslett er satt til 12.00.

Grunnen er at medlemmene i Ålesund Senioruniversitet har vært så heldige å få en full omvisning på Havromsinstituttet!

Dette blir en meget interessant og spennende opplevelse, og vi får blant annet oppleve skipssimulator «live». Her gjelder det å være sjøsterk ..

NMK her fått mye positiv presse, og vi finner overskrifter som:

.. Ålesund—Norges Silicon Valley

Den maritime klyngen på Sunnmøre er Norges svar på Silicon Valley ..

og

.. NMK på topp 10 liste over teknologiledere

Norsk Maritimt kompetansesenter er rangert som nr. 6 i Lloyds prestisjetunge liste over verdens viktigste teknologiledere.

Her er litt av hva NMK skriver om seg selv:

Norsk Maritimt Kompetansesenter

Mulighetens næringsbygg ligger i Ålesund

Norsk Maritimt Kompetansesenter har blitt en stor suksess, både for de maritime og marine bransjene – med store ringvirkninger for Ålesund og hele Møre-kysten. Næringslivsklyngene på Sunnmøre har her bevist at kompetansesamarbeid mellom bedrifter, og mellom bedrifter og universitet, skaper innovasjon og videre vekst.

Norsk Maritimt Kompetansesenter er en del av Campus

Ålesund, og har som målsetting å være en av Norges aller viktigste møteplasser for kompetanse og utvikling. En videre utvikling og utvidelse av NMK er en sentral del av visjonen om å gjøre NMK til et verdensledende maritimt senter.

Norsk Maritimt Kompetansesenter utgjør i dag ca 39.000 kvadratmeter arealer, som huser flere av de aller viktigste aktørene i den norske maritime klynga. Blant annet har Rolls Royce sitt Technology and Training Center her og Inmarsat sitt hovedkontor for Nord-Europa ligger også hos oss. Vedrørende øvrige leietakere i NMK, se oversikt under Leietakere.

I NMK er det flere titalls simulatorer, og Offshore Simulator Center har verdens mest avanserte offshore-simulator som en meget iøynefallende del av senteret. Simulatorene kan kobles sammen slik at man kan trene hele mannskap, og koble flere skip sammen i integrerte og avanserte operasjoner.

Vi møtes ved inngangen til NMK klokken 12.00—**INNGANG FRA VEST**. Vi ber om at man møter presis.

Omvisningen er beregnet til å ta mellom en og to

timer, litt avhengig av hvor mange som kommer, og om det eventuelt må deles inn i to grupper.

VIKTIG!! NMK/NTNU KREVER FORHÅNDSPÅMELDING—MED NAVN OG MOBILNUMMER—FOR AT VI SKAL FÅ ADGANG. VI MÅ DERFOR BE OM AT INTERESSERTE INNEN 27. AUGUST ENTEN SENDER EN EPOST TIL **post@puiaa.no ELLER SENDER EN SMS TIL MOBIL NR. 900 48 885**

(MÅ DU RINGE, VENNLIGST RING PÅ KVELDSTID!) OPPGI NAVN—OG HUSK Å OPPGI DITT MOBILNUMMER.

Gå ikke glipp av dette tilbudet og denne unike anledningen til å oppleve ekte norsk «high-tech»!

Ti tips for sikrere mobilbruk

Mobiltelefonen er i utgangspunktet sikrere enn en datamaskin.

Det er derfor viktig at du ikke «jailbreaker» eller «rooter» telefonen. (Dette er inngrep som vel de færreste— om noen— av oss kjenner til eller foretar)

Her er 10 tips for sikrere mobilbruk.

1. Lås telefonen
2. Bruk sporingsverktøy
3. Bruk fjernslettingsverktøy
4. Ta sikkerhetskopi av telefonen
5. Tenk deg om hvilke apper du laster ned
6. Skru av det trådløse nettverket når du ikke bruker det
7. Krypter datatrafikken
8. Hold mobilen oppdatert
9. Vurder også kryptering av mobilen din
10. Bruk mobilen din som om det var et bankkort

Lås telefonen

Den enkleste måten å få tilgang til telefonen er hvis noen får fysisk tilgang til telefonen, er den ikke låst er det bare å gå inn. Benytter du mønstergjenkjenning, kan det være lurt å tørke av skjermen, ellers kan det være veldig lett å se mønsteret ditt.

Bruk sporingsverktøy

Skulle du miste telefonen vil man kunne bruke sporingsverktøy for å finne den. For de som har det innebygd husk å skru det på: F.eks. Find iPhone, som ligger i iCloud tjenesten. Eller, for de som ikke har dette innebygget, bruk en tredjepartsløsning. Det finnes flere slike man kan laste ned til telefonen sin.

Bruk fjernslettingsverktøy

Skulle man miste telefonen sin og man er redd for at noen skal kunne komme seg inn på den kan man bruke et verktøy for å fjernslette telefonen. Mulighet for dette finnes også i iCloud for iPhone. Det finnes også andre verktøy for andre telefoner.

Ta sikkerhetskopi av telefonen

Man har gjerne mye på telefonen som man ikke ønsker å miste, f.eks bilder. Det er flere måter å gjøre dette på. F.eks. skytjenester som iCloud for iPhone. Til andre telefontyper så finnes det en rekke apper og tjenester som lar deg gjøre dette.

Tenk deg om hvilke apper du laster ned

Man bør for det første ikke ha flere apper på telefonen enn det man bruker. Når du laster ned en applikasjon

så får du informasjon om hvilke ressurser appen vil ha tilgang til. Hvis man laster ned et spill, så må man spørre seg selv: Vil jeg virkelig at denne appen skal ha tilgang til kontaktlisten min, ringehistorikken min, plasseringen min osv?

Vær også oppmerksom på at kriminelle kan lage falske versjoner av apper og lure disse inn i App Store eller Google Play. Se alltid på utgiver, hvor lenge appen har ligget ute, antall nedlastninger og brukeranmeldelser, og spør deg selv om det ser riktig ut.

Det er også viktig å ikke installere apper som *ikke* kommer fra App Store eller Google Play. Apper fra tredjeparts appbutikker er ikke kontrollert like strengt, og kan inneholde virus.

Skru av det trådløse nettverket når du ikke bruker det

For det første bruker det ekstra batteri, og man unngår at telefonen kobler seg til trådløse nettverk som du ikke ønsker å koble deg til. Mange apper og epostprogrammer begynner da å sende og motta data. Hvis dette går ukryptert vil noen med onde hensikter kunne se all datatrafikken din.

Krypter datatrafikken

En del tjenester gir mulighet for kryptering, men det krever at du skrur det på i tjenesten. Da vil ingen kunne se dataene dine. Dette gjelder spesielt epost hvis du bruker det på telefonen din.

Hold mobilen oppdatert

Dette gjelder både apper og operativsystem.

Vurder også kryptering av mobilen din

Skulle du miste den vil ingen få tilgang til innholdet. Det vil også hjelpe i forhold til lagringskort som sitter i mobilen. Her har man gjerne bilder o.l. Skulle man få tak i dette kortet vil man ikke kunne hente ut dataene på det.

Bruk mobilen din som om det var et bankkort

F.eks. ikke lån bort mobiltelefonen din uten at du har tilsyn med den. Ikke fortell noen pinkoden din. I en vanlig telefon i dag har du gjerne nettbanken din, eposten din, facebook-kontoen din. Mange har til og med mulighet for å låse opp bilen sin via telefonen. Da begynner vi å skjønne hva slags verdier vi går rundt med i lomma.

(fra nettvett.no) *Informasjon fra Nettvett.no er hentet fra flere kilder. Nettvett.no vurderer informasjon før publisering, men Nettvett.no kan ikke holdes ansvarlig for skade eller tap som kan oppstå som følge av ukorrekt, manglende eller utilstrekkelig informasjon.*

Klipt fra:

<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89816/?gatoken=dXNlc19pZD0zNTY5ODYyJnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D>

Til ettertanke ..

Også dagens digitale vil med økt alder falle ut av samfunnet

Rigmor Skjolddal Rysst Oslo

Kjære Odd Begby.

Ditt innlegg i Aftenposten 29. juli setter ord på noe som berører og fortviler hundretusener som ikke lyttes til, eller for å si det rett ut, som ingen vil ta hensyn til. Dersom en ikke vil eller greier å ta del i det digitale Norge, er en «ute av samfunnet», slik du skriver.

Det er ikke manglende vilje, men fysiske, mentale eller økonomiske årsaker til tapet av retten til informasjon og -service. Av dem som står utenfor, er de -fleste eldre - innhentet av -alderdom og med sviktende kognitive evner og syn og med hender som ikke greier taster. Vi bør også huske at det er -yngre medborgere som av samme -årsaker ikke kan komme -på -nettet. Dessuten: Mange av dagens digitale vil med økt alder falle inn i gruppene som nevnt ovenfor.

Utenforskapet har store -konsekvenser. Man får ikke tilgang til informasjon og service, som -telefonnumre og adresser, åpningstider, buss og togtabeller.

Du har bodd i utlandet i 24 år og er forståelig skuffet over servicen i vårt land nå. Den eksisterer nesten ikke om du ikke tar til takke med noen bokstaver på en skjerm eller lydbånd på telefon. Resten må du greie selv.

De svakeste har ikke protestert høyt nok, og digitalisering har vært prioritert politikk hos våre politikere.

«Bilfører 65+» kurs

Statens vegvesen i Ålesund skal holde gratis «Bilfører 65+» kurs i tidsrommet: 19.09-20.09.2018, Kl. 1100 – 1500.

Dette er kurset «Bilfører 65+»

(Kilde: Statens vegvesen) Bilbruk er et viktig bidrag til eldres livskvalitet. Når helsa blir dårligere, blir gjerne bilen enda viktigere enn den var tidligere. Statens vegvesen inviterer derfor alle over 65 år til et oppfriskningskurs over to dager. (Alle førerkortinnehavere over 70 år får tilsendt egen invitasjon til kurset som heter «Bilfører 65+».)

Kurset har ikke til hensikt å måle deltakernes føreregenskaper, men å gjøre dem bevisste på situasjoner der de kan møte ekstra utfordringer.

«Bilfører 65+» er gratis, og målet er at deltakerne skal ha kurstilbudet i lokalmiljøet sitt, hvor både de og instruktørene er godt kjente.

Under «bilfører 65+» testes verken deltakernes kjøreferdigheter eller hva de kan om trafikkregler. Det er heller ingen eksamen av noe slag, og ingen risikerer å miste førerkortet. Kurset er frivillig og en hyggelig måte å friske opp kunnskaper om bilkjøring.

Kurset går over to dager. Hver samling vil være på 3,5-4 timer.

Kurset er frivillig og en hyggelig måte å friske opp kunnskaper om bilkjøring. Flere tusen bilførere har gjennomført kurset, og erfaringene fra deltakerne er svært positive.

Kurset foregår i et kurslokale. Det blir gjennomgang av ulike temaer og diskusjoner i fellesskap. Du er selv med på å bestemme innholdet i kurset.

Vil du melde deg på? Anbefales på det varmeste!

Klikk deg inn på www.vegvesen.no og søk på Bilfører 65+kurs - eller bruk denne adressen for å komme rett til påmeldingen:

<https://www.vegvesen.no/forerkort/har-forerkort/Bilforer65pluss/meld-deg-pa-kurs>

Oppgi postnummer for Ålesund (eks: 6010) og følg anvisningene på skjermen.

Har du spørsmål, ring 815 35 080

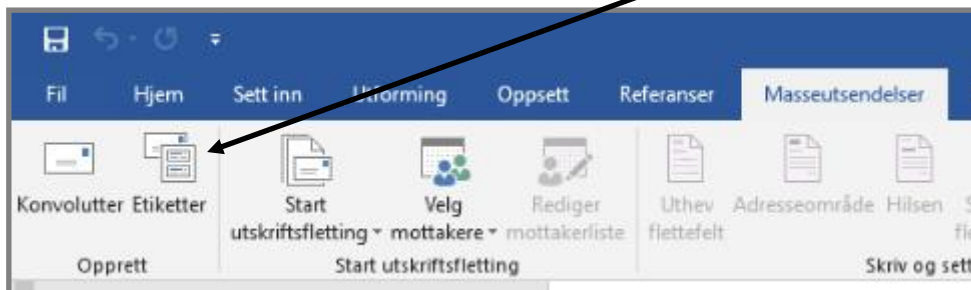
La oss i vår alder bare innse det:

Det er noen få som har merket viktige gjenstander – og det er de mange som kommer til å gjøre det

Det er en grei måte å gjøre det på, f.eks. denne måten:

I skriveprogrammet Word er det en måte å lage etiketter på. Ved å skrive ut på etikettpapir, som har lim på undersiden, og ved å bruke bred, gjennomsiktig tape kan man lage etiketter med beskyttet overflate. Da kan man feste merkelappene på alt mulig man helst ikke vil miste.

1) Åpne Word, åpne fanen «Masseutsendelser» og **velg Etiketter**:

Da kommer denne opp.

2) Skriv din korrekte epost og ditt telefonnummer inn.

3) Legg etikettark i skriveren – og skriv ut (to ark med det samme?)

4) 50 mm bred, klar tape finner du i mange butikker. Dekk arket med tape, og klipp i vilden sky ut små merkelapper som du kan sette på omtrent alt mulig. Du finner små plastholdere som er beregnet på merking av nøkler, og som kan benyttes på alt som henger. Alle dine nøkler, f.eks.?

Ikke glem å **merke telefonen din**, kan jo være greit å ha den tilgjengelig når et hyggelig menneske ringer og forteller at hun har funnet gjenstanden du har mistet?

Og når vi først er inne på det: Har du lastet ned alle dine 2.562(?) verdifulle, umistelige bilder fra telefonen din – til en PC eller annet fast lagringsmedium?

Referat fra temamøtet 31.mai 2018

En ny by skapes v/ordfører i Skodje kommune, Dag Olav Tennfjord

*Siviløkonom Dag Olav Tennfjord arbeidet i Ta-
fjord Kraft i Ålesund i 25 år, men kommunere-*

*formplanene vekket
hans politisk interes-
se. Etter å ha deltatt i
bare ett kommunesty-
remøte førte det til at
han ble valgt som
ordfører i Skodje
kommune.*

Vedtaket i Stortinget i juni 2017 førte først til mye rabalder, men så

samlet man seg om å finne gode løsninger. Kystkommunene har vært mer aktiv enn andre landsdeler, og de sentrale kommunene har vært mer positiv til sammenslåing enn de perifere.

Prosjektet med å binde sammen både Sandøy, Ørskog, Haram og Skodje med Ålesund er omtalt som det mest omfattende i hele landet. Giske og Sykkylven har frist til 1.sept.2018 med å koble seg på, mens Sula har valgt å forbli egen kommune fortsatt.

Undersøkelsene som ble gjennomført til å begynne med viste veldig varierende oppslutning blant innbyggerne, og det ble nesten stopp i arbeidet. Men da Skodje kommune sa ja, da løsnet det. «En solid dose med respekt for andre», sa Tennfjord, «må være mottoet». Og Ålesund valgte å stille med like mange representanter som alle de andre i utvalget som ville arbeide med 10 hovedområder for å realisere den nye kommunen. Disse er omtalt i medlemsbladet vårt fra april 2018, side 8.

Det ble signert en **intensjonsavtale**, og denne er oppdatert sist i juni 2018. I kapittel 6 er det beskrevet en lang rekke mål som man ønsker å oppnå, og Tennfjord omtalte entusiastisk mange av disse.

Heftet **I Støypeskjeia** presenterer nøkkeltall for

alle kommunene på en oversiktlig måte (nynorsk er valgt som førstespråk). Det arbeides med et skyggebudsjett for 2019, og med et ferdig **budsjett for 2020**.

Arbeidet deles inn i faser, og i delprosjekt 2 arbeides det nå med *politisk organisering, lokaldemokrati og innbyggermedvirkning*.

Det kom en lang rekke spørsmål fra salen, og Tennfjord svarte utfyllende. Flere av senioruniversitetets medlemmer er i Eldrerådet, og deltar nå i høringsprosessen.

Han redegjorde også kort om Høyres eldrepolitikk, og det kommer man helt sikkert til å få høre mer om når valgkampen begynner forut for kommunevalget i september 2019. Spennende blir det, iallfall.

(Sjur, ref.)

Temamøte torsdag 27. september »Alzheimerdagen«

Som en del av Seniorfestivalen arrangeres «Alzheimerdagen» også i år som et felles møte med Senioruniversitetet.

Det blir i år vist en film med tittel «Husker du meg», som handler om 3 yngre personer med demens, som legges inn på et sykehjem. Den yngste av de tre er i 30-årene ..

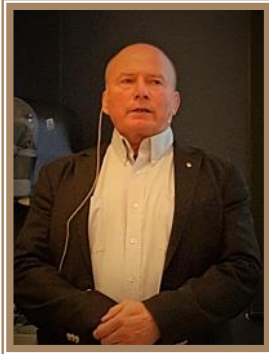
Hva skjer med relasjonene mennesker imellom, når minnene forsvinner? Det spørsmålet tok dokumentarfilmskaper Ragnhild Nøst Bergem med seg bak kameraet da hun laget denne filmen. Ragnhild Nøst Bergem vil være tilstede under filmvisningen.

Det legges opp til dialog med publikum, og Dr. Odd Roe Skogen vil lede dialogen.

Vi regner med godt fremmøte og ønsker alle velkommen til NTNU (Naftadjupe) torsdag 27. september klokken 18.00

Fra avfall til energi, erfaringer og utvikling
Miljø, ressursbruk og kostnader
v/ Knut Arve Tafford
Tafford Kraftvarme AS
Referat fra temamøtet 26.4.2018

Knut Arve Tafford tok oss igjennom historien til Tafford Kraftvarma AS, og fylte ut med en mengde både interessante og morsomme detaljer.

Historien

I 1987 ble forbrenningsanlegget satt i drift med en ovn som produserte 13 MW energi for bruk til fjernvarme.

I september 2009 ble ovn 2 satt i drift med 26 MW dampproduksjon, som var tilordnet for 4 MW strøm produksjon og 22 MW for bruk til fjernvarme.

I 1987 ble fjernvarme oppstartet i sentrum med 1,2 MW el kjele og året etter en 7 MW kjele med tilført dampenergi fra Tine, Meieriet.

I 1989 ble varmpumpesentralen oppstartet med 2 stk. 3,5 MW sjøvann- baserte varmpumper. Kapasitet ca. 30 GWh / år.

I 2003 ble fjernvarmenett bygget fra energigjenvinningsanlegget til sentrum, 12 km.

De siste årene har fjernvarme blitt utbygd for ca. 1mill. Kr. / mnd.

Litt om forbrenning og ikke minst rensing ble også i korte trekk forklart for der fremmøtte:

Rensing – en prosess i 3 trinn

Forbrenningsprosessen

Ammoniakk tilsatt à reduserer nitrøse gasser
 $2\text{NH}_3 + 2\text{NO}_2 \rightarrow 2\text{H}_2\text{O} + \text{N}_2 + \text{O}_2$

Posefilter

Støv filtreres

Aktivt kull fanger dioksiner (1 g = 1000 m3 overflate)

Vasking av røykgass

Plast gir HCL tilsatt NaOH \rightarrow NaCl koksalt + H₂O

Gips gir SO₂ tilsatt NaOH \rightarrow Na₂SO₃ glaubersalt + H₂O

TMT feller metall (Hg, Pb, Cd, Cr, As, Ni), pH 8,5 filter.

Nye bruksområder for energi fra Gjenvinningsanlegget

Informasjon om mulige nye bruksområder for energien som lages i gjenvinningsanlegget ble også berørt, med følgende eksempler:

- Snøsmelting av veier, busslommer, rundkjøringer, sykkelstier m.m.
 - Badeanlegg med sjøvann uten klor, gjerne uten dørs som grønn lagune.
 - Utskifting av vannet hver dag eller etter behov.
 - Prosessanlegg, hvor en tilpasser temperatur og trykk etter behov.
 - Gjenvinningsanlegget har flere muligheter til å ta ut energi i egen prosess, der det passer best for optimal tilførsel til aktuelt forbruk.
 - Den grønne holdningen i samfunnsutviklingen, ønsker bruk av alternativ fornybar energi, som forbrenningsenergien er, også når den ikke er best på kostnad.
 - Spillvarme fra andre kilder enn Gjenvinningsanlegg, har større utfordring med å tilpasse seg brukerne sitt behov.
 - TKV sin kompetanse er et godt utgangspunkt, for samarbeid med andre aktuelle prosessanlegg.
- Av andre saker som ble presentert var f.eks. **Avfall tilgang, miljø og kostnader.**

Presentasjonen var så fylt med interessant informasjon og detaljer at det ikke er plass til å gjengi alt i et lite referat. Vi anbefaler alle å møte opp på våre medlemsmøter, normalt satt til siste torsdag i måneden. Det er vel anvendt tid!

AUGUST

August er det mykeste myke jeg kjenner,
denne skjelvende streng mellom sommer og
høst,
denne dugg av avskjed i mine hender.
Dette hemmelige milde inn over jorden,
denne lyende stilhet:
Tal Herre, tall!
dette lyset som hviler
på modningens høyde,
dveler
og synker mot visningens dal.
Disse kvelder da trær
er som skygger i skyggen.
Denne etterårsfred over sted og forstand.
Jeg har drømt at jeg seilte mot evigheten,
og en kveld i august var den første
besynderlig duse kjenning av land.
Jeg vet midt i alt det jeg ikke vet:
August er det mykeste myke jeg kjenner,
myk som sorg og som kjærlighet.

Einar Skjæråsen

Studiegrupper i data for medlemmer av Senioruniversitetet i Ålesund.

Til høsten starter vi opp med våre populære studiegrupper i data og hvis du er interessert i å delta så har vi fortsatt noen ledige plasser.

Vi har fire grupper som går parallelt og vi møtes en gang hver 14.dag. På disse møtene tar vi for oss mange forskjellige emner innen data.

Dersom du er forholdsvis ukjent med data og datamaskiner (PC-er) vil du i gruppen lære deg bruken av tastatur, se hvordan skjermen fungerer, hvordan kople til en printer, hvordan kople til en ekstern harddisk og mye mer. Du vil få en god innføring i hvordan en PC fungerer.

I noen av gruppene vil vi se nærmere på operativprogrammet Windows10. Du vil lære hvordan vi kan forandre innstillinger og se hvordan dette virker. Sammen med veileder vil du se hvordan program og applikasjoner (App) kan installeres og hvordan program kan avinstalleres. Sikkerhet og mye annet vil bli gjennomgått og du vil fremstå som en god bruker av Windows10.

Vi vil gjøre oss kjent med forskjellige populære og nyttige program som for eksempel Open Office med regneark, tekstbehandling m.m. Det vil også være anledning å komme med ønsker om program som du vil ha nytte av. Dette kan være e-post program som Gmail eller Outlook eller andre program som kan være av interesse. Vi vil med andre ord ta for oss mange forskjellige emner innen data.

En viktig del av dataopplæringen er det sosiale aspektet. All opplæring foregår på Spjelkavik Omsorgssenter og som avslutning på hver sammenkomst setter vi oss ned med en god kopp kaffe m.m. og vi har en hyggelig stund sammen.

Hvis du tror at dette kan være noe for deg ber vi deg ta kontakt med Arne Kjellstadli som vil orientere og finne ut mer om hva som kan passe deg.

Arne har telefon: 90658280

Behovet for antall soverom forandrer seg over tid. Det samme gjør lysten til å måke snø og klippe gress.

Snakk med oss om salg av bolig, samt finansiering og forsikring av ny bolig. Ta kontakt, så ser vi på mulighetene. Tlf. 70 11 30 00.

SPAREBANKEN MØRE

BRAGES®

BILFORRETNING

service@brages.no
www.brages.no
telefon 7017 8200

vi lever av din tillit

Når kun det beste er godt nok – Fendere fra POLYFORM
Produsert i Alesund siden 1955

POLYFORM
FENDERE
BLÅSER
BØYER

Informasjon til kinogruppera:

På Moa får vi se disse filmene i aug/sep/okt:

- 15.08. Mamma Mia!
Here we go again
- 29.08. A Ciambra
- 12.09. Book Club
- 26.09. Sommer 1993
- 10.10. En dommers dilemma
- 24.10. Everybody knows

Filmer som settes opp på Løvenvold i aug/sep/okt:

- 22.08. Den skyldige
- 05.09. Skjelvet
- 19.09. Don't Worry, He Won't Get Far on Foot
- 03.10. Peppermint
- 17.10. Leave No Trace
- 31.10. Mordene i Kongo

Gruppe	Gruppekontakt	Telefon	e-post
Bridge	Kirsten Berild	947 41 086	kirstenberild@hotmail.com
Byen vår	Inge-Arne Olsbø	905 04 501	iolsboe@online.no
Datagruppe A	Herbert Gartz	900 48 885	herbert@gartz.no
Datagruppe B	Åshild Fallgren	701 21 046	ashild.fallgren@gmail.com
Datagruppe C	Ole Andreas Devold	924 99 188	oasty@online.no
Datagruppe D	Per-Arne Vidnes	907 22 492	pavidnes@frisurf.no
Digital foto	Reidun Haavik	988 06 011	reidun.haavik@hotmail.com
Engelsk litteratur	Henry R Norton	413 62 436	hrnorton2@gmail.com
Kino, Moa	Hilde Bjørlo	977 09 337	hbjorlo@online.no
Koordinator	Noralv Breivik	414 40 438	noralv.breivik@mimer.no
Kunst	Mari Johansen Huse	959 32 626	mjhuse@online.no
Kunstmaling	Asbjørn Kjell Lade	701 55 004	alade@online.no
Litteratur 1	Liv Holte	701 43 132	liv.holte@hotmail.com
Litteratur 2	Gunnhild Humblen	412 08 666	gunhild.humblen@gmail.com
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	915 57 760	liv.barbro.ingebrigtsen@mimer.no
Quo Vadis	Sigurd Dybvik	911 07 120	sidy@mimer.no
Samfunnsgruppa	Karl Johan Skårbrevik	922 66 295	kar-skaa@online.no
Spansk 1	Anne E Løvold	979 88 596	loevann@hotmail.com
Spansk 2	Liv Nakken	952 29 788	liv.nakken@mimer.no

Adresselapp settes her

Returadresse ved feil adresse:

Ålesund Senioruniversitet
v/ Herbert Gartz
Larsgårdsalleen 48
6009 Ålesund

Tillitsvalgte 2018:

Leder: Helene Birkeland, Klokkersundvn. 11, 6015 Ålesund, tlf. 909 21 130, helbirke@online.no
Styremedlem (nestleder): Herbert Gartz, Larsgårdsalleen 48, 6009 Ålesund, tel. 900 48 885, herbert@gartz.no
Styremedlem (sekretær): Guri Bjørlo, Høgvollvegen 24, 6018 Ålesund, tlf. 482 77 328, g-margr@online.no
Styremedlem (kasserer): Sjur Brande, PB 4019 Moa, 6048 Ålesund, tlf. 922 03 697, sjur.brande@live.no
Styremedlem (studiekoordinator): Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund, tlf. 414 40 438, noralv.breivik@mimer.no
Varamedlem: Mari J. Huse, Ringgt. 23, 6005 Ålesund, tlf. 959 32 626, mjhuse@online.no
Varamedlem: Liv Ingebrigtsen, Nylandsvbeien 35, 6011 Ålesund, tlf. 91557760, liv.barbro.ingebrigtsen@mimer.no

Redaksjonskomiteen består av:

Herbert Gartz, tlf.900 48 885, herbert@gartz.no; Sjur Brande, tlf 922 036 97, sjur.brande@live.no;
Helene Birkeland, tlf. 909 21 130, helbirke@online.no

Senioruniversitetets virksomhet er dannet på frivillig innsats, kombinert med egeninteresse og individuelle ønsker, samt behovet for sosial kontakt. Det å dele felles interesser er givende. Det gir oss nytt engasjement og utfordringer, utvider vår horisont, og gir oss nye kunnskaper. Det sosiale samværet på denne konstruktive måten gir oss tilhørighet, og det fører til at nye vennskap dannes. I Senioruniversitetet i Ålesund bruker vi idéene i *Universitetet for den tredje alder* slik:

1. Først og fremst å vekke lysten til å lære, og derved stimulere til egen aktivitet;
2. dernest å gi pensjonister mulighet til å ta styring over eget liv; og ikke minst
3. det å være med i et sosialt nettverk.

Det er ett av våre mange gode kort at Senioruniversitetet har mange studiegrupper som drives med liv og lyst av egne medlemmer. Det legges stor vekt på det sosiale aspektet så vel som interessefeltet. Identitet, verdier og selvforståelse er andre poeng. Hovedparten av aktiviteten i studiegruppene våre bygger opp om akkurat dette. Vi diskuterer med respekt for andres meninger, og er velsignet fri for detaljert styring. Vi utvikler oss ved å lytte til hverandre, og modnes ved det.

Ålesund Senioruniversitet

Revidert	Studiegrupper Ålesund Senioruniversitet. Møteplan høsten 2018.																			Servere og rydde							
24.07.2018	Gruppe	Gruppekontakt	Dag	Kl.	Måned	August					September				Oktober				November			Desember			Temamøte		
					↓ Sted Uke →	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
	Byen vår	Inge Arne Olsbø	Tirsdag	1000-1200	Frivilligsentralen						4	18	2	16	30	13	27	11									
	Data A	Herbert Gartz	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.				24	7	21	5	19	2	16	31	14										
	Data B	Åshild Falgren	Torsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.			16	30	13	27	11	25	8	22	6											
	Data C	Ole Andreas Devold	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.				31	14	28	12	26	9	23	7											
	Data D	Per-Arne Vidnes	Torsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.			23	6	20	4	18	1	15	29	13											Julemøte
	Digital foto	Reidun Haavik	Mandag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.				27	10	24	8	22	5	19	3											
	Engelsk litt.	Henry Norton	Tirsdag	1000-1130	Sp.vik omsorgs.				28	11	25	9	23	6	20	4											
	Kino, Moa	Hilde Bjørlo	Onsdag	1200-	Moa kino			15	29	12	26	10	24	7	21	5											
	Kunst	Mari Johansen Huse	Torsdag	1200-1345	Etter avtale				30	13	27	11	25	8	22	5											
	Kunstmaling	Asbjørn Lade	Tirsdag	1200-1430	Sp.vik omsorgs.				28	11	25	9	23	6	20	3											30.aug
	Litteratur 1	Liv Holte	Onsdag	1200-1345	Sp.vik omsorgs.			22	5	19	3	17	31	14	28	12											
	Litteratur 2	Gunhild Humblen	Tirsdag	1115-1245	Ål. Bibliotek			21	4	18	2	16	30	13	27	11											25.okt
	Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	Mandag	1200-1345	Frivilligsentralen			20	3	17	1	15	29	12	26	10											29.nov
	Quo Vadis	Sigurd Dybvik	Tirsdag	1200-1345	San.senteret Bogneset			14		11		9		6		4											
	Samfunnsgrp.	Karl J Skårbreivik	Onsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.				29	12	26	10	24	7	21	5											
	Spansk 1	Åshild Nordhus	Tirsdag	1330-1530	Sp.vik omsorgs.			21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11			
	Spansk 2	Liv Nakken	Onsdag	1415-1545	Sp.vik omsorgs.	1	8	15	22	29				3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12			
	Bridge	Kirsten Berild	Mandag	1230-1430	Sp.vik omsorgs.			13	20	27	3	10	17	24	1	8	16	22	29	5	12	19	26	3	10		

Studiekoordinator: Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund Telefon 70141876 Mobil: 41 44 04 38 E-post: noralv.breivik@mimer.no

Studiegruppene må være oppmerksomme på når de skal hjelpe til med servering og rydding på temamøtene.

Vi oppfordrer alle til å følge med på våre **hjemmesider**, der informasjonen og mulige endringer kunngjøres fortløpende!